

PROJECTE CURRICULAR

1. INTRODUCCIÓ

La Llei Orgànica 8/2013, del 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (LOMCE) troba la seua raó de ser en l'alta taxa d'abandó escolar, a la que intenta donar la resposta que considera adequada. En el text de la dita llei es justifica la seua promulgació i entrada en vigor basant-se en els canvis normatius que han tingut lloc en països com Alemanya, Àustria o França, tots ells amb la intenció de millorar els resultats escolars

Per tant, el primer objectiu de la LOMCE és aconseguir la millora de la qualitat de l'educació. Per a això considera imprescindible adquirir no sols habilitats cognitives, sinó *competències transversals* com el pensament crític, la gestió de la diversitat, la creativitat i la capacitat de comunicar. També considera vital un canvi metodològic en què l'alumne siga part activa en el procés d'aprenentatge.

Per a aconseguir estos objectius generals la LOMCE advoca per una simplificació del currículum que porte, sobretot, a reforçar els coneixements instrumentals que considera bàsics, principalment la llengua i les matemàtiques, així com les *competències fonamentals* de les matèries troncales.

Un altre dels propòsits de la llei és reforçar els sistemes d'avaluació interna, proves homologables internacionalment en 3r i 6t de Primària. Finalment, la LOMCE persegueix una major incentivació de l'esforç personal i considera essencial la preparació per a la ciutadania activa i l'adquisició de les *competències clau per a l'aprenentatge permanent* (antigues competències bàsiques), arreplegades en la Recomanació del Parlament Europeu i del Consell del 18 de desembre del 2006, així com les *competències cíviques*, que s'incorporen a totes les assignatures.

Els elements principals plantejats per la llei, a nivell metodològic, són: els **objectius** de cada ensenyança i etapa educativa i els **continguts**, o conjunt de coneixements, habilitats, destreses i actituds que contribueixen a l'èxit dels objectius de cada ensenyança i etapa educativa. Els continguts s'ordenen en assignatures, que es classifiquen en *matèries, àmbits, àrees i mòduls* en funció de les ensenyances, les etapes educatives o els programes.

En Educació Primària, en Educació Secundària Obligatoria, i en Batxillerat, les assignatures s'agruparan en tres blocs: assignatures troncales, assignatures específiques, i de lliure configuració autonòmica. Les **assignatures específiques**, dins de les quals està l'educació artística, i per tant la música, es consideren d'importància secundària respecte a les troncales. La inclusió de la música dependrà de l'oferta de cada Autonomia i haurà de competir amb altres assignatures.

Com s'ha vist en els paràgrafs anteriors, les **competències** (capacitats per a aplicar de forma integrada els continguts propis de cada ensenyança i etapa educativa) tenen una gran presència tant en la llei com en el currículum. La seua inclusió persegueix aconseguir la realització adequada d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos.

Quant a la **metodologia didàctica**, comprén tant la descripció de les pràctiques docents com l'organització del treball dels docents.

Una de les novetats de la LOMCE és la inclusió dels **estàndards i resultats d'aprenentatge avaluables**, que són els referents tant per a l'avaluació dels objectius i continguts com per a l'avaluació del nivell d'adquisició de les competències. Estos estàndards s'establixen per a cada una de les assignatures i valoren no sols el nivell d'assimilació de coneixements, sinó també el nivell competencial dels alumnes.

Finalment la llei fa referència als **criteris d'avaluació del grau d'adquisició de les competències i de l'èxit dels objectius** de cada ensenyança i etapa educativa.

La preocupació de la llei per la correcta avaluació de les competències en el currículum es reflecteix explícitament en l'article 96, nova disposició addicional 35a, sobre la integració de les competències en el currículum: "El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport promourà, en cooperació amb les comunitats autònomes, l'adequada descripció de les relacions entre les competències i els continguts i criteris d'avaluació de les diferents ensenyances a partir de l'entrada en vigor d'esta Llei Orgànica". Com veurem en el tercer punt d'este projecte, la nostra proposta persegueix mostrar esta relació d'una manera clara i visual, per mitjà d'un quadre que creua les capacitats bàsiques a què es referixen els continguts de cada unitat, amb les competències bàsiques amb què està en consonància.

2. LA MÚSICA EN LA LOMCE

Com s'ha dit, la música en Primària és una assignatura específica que forma part de l'educació artística, que depèn de la normativa autonòmica. Este caràcter d'assignatura específica es mantindrà al llarg de tota l'ensenyança general. Quant a la seua continuïtat i orientació en les següents etapes educatives, seria la següent:

- En el **Primer Cicle** de l'ESO (1, 2n i 3er), la música competix amb altres set assignatures.
- En el **Segon Cicle** (4 d'ESO) es presenten dos opcions: a) Iniciació al Batxillerat (ensenyances acadèmiques) i b) Iniciació a la Formació Professional (ensenyances aplicades). En ambdós opcions la música apareix en un paquet de deu assignatures, subjectes a normativa autonòmica.
- El **Batxillerat** es presenta en tres modalitats: ciències, humanitats-ciències socials i arts. En esta última modalitat s'oferta música, tant en el primer curs (anàlisi musical I) com en el segon (anàlisi musical II).

Pel que fa a la música en Primària, heus ací un resum de les referències essencials a la música, tal com apareixen en el currículum:

- "El procés d'aprenentatge en el ser humà no pot estar allunyat del desenrotllament de les seues facetes artístiques que li servixen com un mitjà d'expressió de les seues idees, pensaments i sentiments".
- "El ser humà utilitza tant el llenguatge plàstic com el musical per a comunicar-se amb la resta de sers humans".

- “Entendre, conèixer i investigar des d'edats primerenques els fonaments dels dits llenguatges permetrà a l'alumnat el desenvolupament de l'atenció, la percepció, la intel·ligència, la memòria, la imaginació i la creativitat”.
- “El coneixement plàstic i musical permetrà el gaudi del patrimoni cultural i artístic, valorant i respectant les aportacions que s'han anat afegint al mateix”.
- “Els alumnes... no poden estar allunyats del coneixement de les tecnologies pròpies d'este segle”.
- “L'Educació Musical ha sigut dividida en tres blocs: el primer referit a l'escolta, en el que l'alumnat indagarà en les possibilitats del so; el segon bloc comprén el desenvolupament d'habilitats per a la interpretació musical; el tercer bloc és el destinat al desenvolupament de capacitats expressives i creatives des del coneixement i pràctica de la dansa”.
- “En el seu desenvolupament metodològic el docent podrà abordar de manera conjunta els diferents blocs.

3. PRINCIPIS PEDAGÓGICS

3.1. ELS NOSTRES SEÑYES D'IDENTITAT

El Projecte Pizzicato és una proposta de música per a l'Educació Primària que partix de l'experiència adquirida en projectes anteriors i té en compte les tendències més reconegudes en el camp de la pedagogia musical. Com no podia ser d'una altra forma, el Projecte Pizzicato es planteja d'acord amb la normativa el currículum de LOMCE, reelaborada amb la finalitat de facilitar l'aprenentatge de l'alumnat i el treball del professorat en l'aula.

A nivell general el nostre projecte pretén ser:

- **Estructurat** en blocs de contingut segons el currículum LOMCE d'Educació Primària.
- **Eclèctic** quant a la metodologia, ja que arreplega allò que es considera pertinent i adequat dels més reconeguts mètodes i tendències pedagògiques en el camp de la música.
- **Rigorós** tant en els continguts com en la seqüenciació dels mateixos, seguint-se un aprenentatge de la música progressiu i sistemàtic.
- **Adaptat** a les capacitats i necessitats de l'alumnat en cada una de les seues etapes evolutives i a les circumstàncies reals en què es desenvolupa l'ensenyança.
- **Amé** en la seua presentació i desenvolupament, amb estratègies que conjuguen l'aprenentatge formal i informal.

El Projecte Pizzicato és conseqüència de l'evolució natural dels nostres anteriors projectes (*Clau i Acord*) de música per a l'Educació Primària, a la que s'unix l'oportuna interpretació de l'esperit i lletra de la LOMCE. Fidels a la nostra línia, i molt atents a les noves corrents metodològiques en el camp de l'educació musical, hem treballat per a oferir un producte atractiu, tant per a l'alumne com per al professor, i pròxim a les necessitats de l'aula.

Estem convençuts que el Projecte Pizzicato contribuïx a aconseguir una formació musical rigorosa, sense perdre de vista l'element lúdic que comporta l'aprenentatge de la música ni els elements que conformen els nostres senyes d'identitat com a editorial en el seu vessant educatiu:

- **Potenciació del nivell de competència curricular**

Els continguts i la metodologia de la nostra proposta tenen com a finalitat el desenvolupament d'una sèrie de capacitats musicals bàsiques, fixades objectivament, la qual cosa ens permetrà valorar objectivament el **nivell de competència curricular** de l'alumne, entesa com la capacitat de "saber fer".

L'adquisició d'un nivell adequat de competència curricular està íntimament relacionada als continguts que apareixen en el currículum oficial de l'àrea d'Educació Artística de la LOMCE, seqüenciats i presentats en unitats didàctiques.

- **Utilització de les noves tecnologies (TIC)**

El **Projecte Pizzicato** inclou l'ús de les noves tecnologies com a ferramenta per a l'aprenentatge i reforç de conceptes musicals. La introducció en el dit ús es realitza de manera progressiva, responent així a les característiques de l'alumnat.

3.2. PRINCIPIS METODOLÒGICS

El **Projecte Pizzicato** integra els plantejaments específics de l'àrea, assenyalats en el Currículum LOMCE.

3.2.1 Els objectius es plantegen relacionats amb l'adquisició de les dos capacitats bàsiques: escoltar i interpretar, acceptant que tant el moviment com la dansa són formes d'expressió i d'interpretació. Els objectius apareixen seqüenciats en el nostre projecte d'acord amb dos variables:

- a) L'evolució psicològica i funcional de l'alumne al llarg de l'etapa.
- b) La naturalesa dels continguts musicals presentats.

L'educació artística en general i la música en particular contribuïxen a aconseguir de manera molt directa alguns dels principals objectius generals de Primària, redactats en l'article 14 del Currículum, en el seu apartat titulat "Fins i objectius":

1. La finalitat de l'Educació Primària és facilitar als alumnes i alumnes els aprenentatges de l'expressió i comprensió oral, la lectura, l'escriptura, el càlcul, l'adquisició de nocions bàsiques de la cultura, i l'hàbit de convivència així com els d'estudi i treball, el sentit artístic, la creativitat i l'afectivitat, a fi de garantir una formació integral que contribuïska al ple desenvolupament de la personalitat dels alumnes i alumnes i de preparar-los per a cursar amb aprofitament l'Educació Secundària Obligatòria.

2. L'Educació Primària contribuirà a desenrotllar en els xiquets i xiquetes les capacitats que els permeten:

(Extracte d'objectius relacionats amb la música)

- a) Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència.
- b) Desenrotllar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, i esperit emprenedor.
- d) Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures.
- e) Desenrotllar hàbits de lectura.
- h) Conèixer els aspectes fonamentals de la Història i la Cultura.
- i) Iniciar-se en la utilització, per a l'aprenentatge, de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- j) Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques i iniciar-se en la construcció de propostes visuals i audiovisuals.
- m) Desenrotllar les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres.

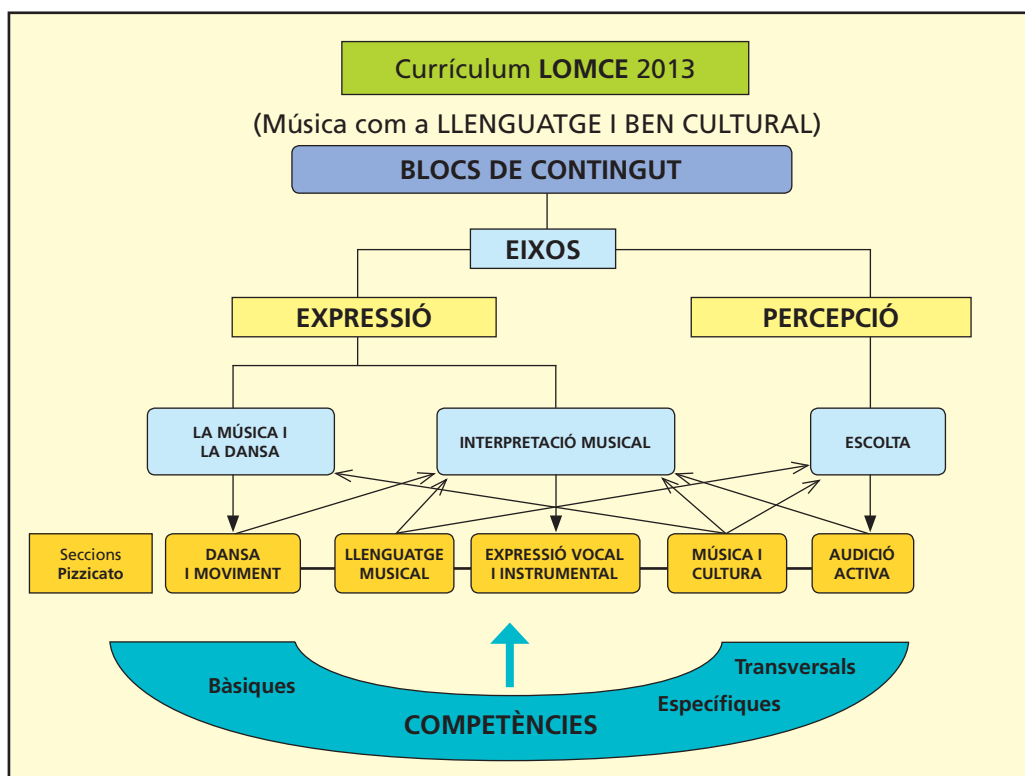
3.2.2. Els continguts que es deriven dels tres blocs de contingut proposats per a l'Educació Musical en la LOMCE: I. Escolta, II. Interpretació musical i III. La música, el moviment i la dansa.

Estos continguts es presenten interrelacionats en cinc seccions: 1) música i cultura, 2) llenguatge musical, 3) audició activa, 4) dansa i moviment i 5) expressió vocal i instrumental.

Com pot observar-se en el següent esquema gràfic, apareixen dos seccions noves respecte als blocs de contingut del currículum: llenguatge musical i música i cultura. Els continguts d'ambdós seccions apareixen, no obstant això, inclosos en els blocs del currículum, encara que no s'anomenen explícitament.

Els continguts que apareixen en l'assignatura de música es referixen a habilitats i capacitats complexes referides, ben sovint, a diversos blocs o seccions de contingut. Per esta raó se suggerix interrelació per mitjà de fletxes.

Quadro esquemàtic dels continguts LOMCE, amb expressió de la seua relació respecte al Projecte Pizzicato.

- Els continguts apareixen en el currículum, dividits entorn de dos eixos clarament diferenciables (expressió i percepció) tal com es van articular també en la LOE (2006).
- La novetat en el currículum LOMCE és la inclusió, amb entitat pròpia, d'un bloc dedicat a la dansa, en detriment del bloc que la llei anterior dedicava a la creació, improvisació i composició.
- Les competències, igual que en la LOE, travessen tots els currículums (no sols el de música), ja que els seus continguts han de ser desenrotllats en totes i cada una de les assignatures. El nou currículum conserva les competències clau i inclou altres, com les específiques, que nosaltres denominarem "competència curricular", per referir-se específicament als continguts que, amb més propietat, podríem qualificar com "musicals".
- A un nivell més profund, el nou currículum ressalta dos valors en la música, elevant-la al nivell de llenguatge amb entitat pròpia i també de ben cultural. Es tracta d'una consideració més aïna "filosòfica", que ha canviat al llarg dels successius currículums: LOGSE -1990- (la música com a experiència); LOCE -2002- (la música com fet cultural) i LOE -2006- (la música com a creació i ben cultural).

A continuació s'ofereixen els continguts del PROJECTE PIZZICATO, seqüenciats per cursos:

PRIMER CURS	
Continguts	Criteris d'avaluació
- L'entorn sonor global. Els sons dels animals. - Els objectes de l'aula i la seua dimensió sonora. - La narració, el joc dramàtic i l'acompanyament musical. - Llenguatge musical: oposició fort-suau. Oposició greu-agut. - Llenguatge musical. Ritme: negres i corxeres (llenguatge musical no convencional). Ritme i expressió oral. - El cos com a primer instrument. - Interpretació i expressió musical amb objectes quotidians com a instruments musicals. - Interpretació i expressió musical amb instruments de l'aula. - La melodia: moviment melòdic ascendent i descendent. - L'altura dels sons a través de l'experiència. - Melodia: les notes la-sol-mon. - El timbre i l'espacialització. - Les obres musicals del repertori clàssic, tradicional i popular. - El cançoner infantil popular. - La música associada al moviment i l'expressió corporal. - Les noves tecnologies i la música.	- Discriminar auditivament sons diversos: tecnològics, naturals, quotidians, d'animals... - Utilitzar els sons com a font d'expressió musical. - Escoltar i participar activament en la narració i els jocs musicals. - Distingir les principals oposicions musicals (fort-suau, greu-agut), utilitzant-les com a font d'expressió musical. - Practicar ritmes senzills (negres, corxeres i silencis de negra) amb els instruments de l'aula. - Reconèixer el cos com a primer instrument. - Utilitzar objectes quotidians amb finalitat musical. - Utilitzar els instruments de l'aula per a l'expressió musical. - Reconèixer melodies ascendents i descendents. - Entonar correctament les notes la-sol-mon. - Discriminar sons pel seu timbre, reconeixent d'on procedixen. - Escoltar amb atenció obres musicals de diferents èpoques i estils. - Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori infantil. - Adequar el moviment corporal a determinats estímuls musicals. - Utilitzar les noves TIC amb fins musicals.
Estàndards d'aprenentatge (d'acord amb les capacitats musicals i la seua relació respecte a les competències clau)	
- Discrimina sons diversos (tecnològics, naturals i humans). - Utilitza els sons com a font d'expressió musical. - Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa. - Distingeix els paràmetres sonors bàsics. - Practica ritmes i entona melodies senzilles. - S'expressa a través del moviment associat a la música. - Valora l'activitat musical.	

SEGON CURS	
Continguts	Criteris d'avaluació
- Sons en l'àmbit domèstic. - Sons de la ciutat. - La narració, el joc dramàtic i l'acompanyament musical. - Ritme: blanques, negres, corxeres i lligadures (llenguatge musical convencional i no convencional). - Ritme i expressió oral. - El cos com a primer instrument. - Interpretació i expressió musical amb instruments de l'aula. - Melodia: l'altura musical a través de l'experiència. - Melodia: les notes do-mi-sol-la. - El timbre i els instruments. - Moviment i dramatització associats a l'escolta. - Les obres musicals del repertori clàssic, tradicional i popular. - El cançoner infantil popular. - La música associada al moviment i l'expressió corporal.	- Discriminar auditivament sons diversos: domèstics, de l'entorn urbà, quotidians... - Utilitzar els sons com a font d'expressió musical. - Escoltar i participar activament en la narració i els jocs musicals. - Distingir visualment elements bàsics del llenguatge musical, tant rítmics com melòdics. - Utilitzar els elements del llenguatge musical com a font d'expressió musical. - Practicar ritmes amb blanques, negres, corxeres i els seus silencis. - Reconèixer el cos com a primer instrument. - Utilitzar els instruments de l'aula com a mitjà d'expressió musical. - Reconèixer i reproduir seqüències rítmiques i melòdiques. - Entonar correctament les notes la-sol-mi-do. - Discriminar instruments pel seu timbre en un context d'audició activa. - Escoltar amb atenció obres musicals de diferents èpoques i estils. - Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori infantil. - Adequar el moviment corporal a determinats estímuls musicals.
Estàndards d'aprenentatge (d'acord amb les capacitats musicals i la seua relació respecte a les competències clau)	
- Discrimina sons diversos (tecnològics, quotidians i urbans). - Utilitza els instruments com a font d'expressió musical. - Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa. - Distingeix els elements bàsics del llenguatge musical. - Practica ritmes i entona melodies senzilles. - S'expressa a través del moviment associat a la música. - Valora l'activitat musical.	

TERCER CURS	
Continguts	Criteris d'avaluació
- El so dels instruments: instruments de l'aula. - Les famílies instrumentals: vent, corda i percussió. Els instruments electrònics. - La veu com a instrument: tipus bàsics de veu (adults i blanques). - Tècniques per a produir so en els instruments: fregar, bufar, percutir, pulsar... - Indicacions d'intensitat, tempo i compàs. El compàs de 2/4. - Escriptura musical: pentagrama, clau i signes de repetició. - Ritme: blanques, negres (silenci de negra), corxeres i lligadures. - El cos com a primer instrument. - Interpretació i expressió musical amb instruments de l'aula. - La flauta dolça i la seua tècnica bàsica. Les notes: sol, la, si. - Melodia: les notes do-re-mi-sol-la. - El timbre i els instruments a partir de l'audició activa. - Les obres musicals del repertori clàssic, tradicional i popular. - El cançoner infantil popular. - La música associada al moviment i l'expressió corporal	- Discriminar auditivament el so dels instruments de l'aula. - Utilitzar els instruments com a font d'expressió musical. - Conèixer les famílies instrumentals. - Valorar la veu com un instrument musical i conèixer la seua tipologia bàsica. - Practicar ritmes amb els instruments de l'aula per a acompanyar cançons i audicions. - Reconèixer el cos com a primer instrument. - Practicar ritmes i melodies utilitzant el compàs de 2/4. - Reconèixer i reproduir seqüències rítmiques i melòdiques. - Entonar correctament les notes do-re-mi-sol-la. - Assimilar la tècnica bàsica dels instruments de l'aula i de la flauta dolça. - Discriminar instruments pel seu timbre en un context d'audició activa. - Escoltar amb atenció obres musicals de diferents èpoques i estils. - Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori infantil. - Adequar el moviment corporal a determinats estímuls musicals.
Estàndards d'aprenentatge (d'acord amb les capacitats musicals i la seua relació respecte a les competències clau)	
- Discrimina sons dels instruments de l'aula. - Utilitza els instruments com a font d'expressió musical. - Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa. - Distingeix els elements bàsics del llenguatge musical. - Practica ritmes i entona melodies senzilles. - S'expressa a través del moviment associat a la música. - Valora l'activitat musical.	

QUART CURS	
Continguts	Criteris d'avaluació
- Grans formacions instrumentals: l'orquestra simfònica i la banda de música. - Xicotetes i mitjanes formacions instrumentals: el quartet, la Big band de jazz, grups de pop i rock. - Formacions vocals: el cor. - Indicacions d'intensitat, tempo i compàs. Compassos de 3/4 i 4/4. - Escriptura musical: signes de repetició. - Ritme: blanques, blanques amb punt, negres (silenci de negra), corxeres i lligadures. - El cos com a primer instrument. - Interpretació i expressió musical amb instruments de l'aula. Tècnica bàsica. - La flauta dolça i la seua tècnica bàsica. Les notes: sol, la, si, do, re'. - Melodia: les notes do-re-mi-fa-sol-la-si-do. - El cànon. - El timbre i els instruments a partir de l'audició activa. - Les obres musicals del repertori clàssic, tradicional i popular. - El cançoner infantil popular. - Música, dansa i expressió corporal. Passos i coreografies.	- Discriminar auditivament el so dels instruments. - Utilitzar els instruments com a font d'expressió musical. - Conèixer les principals formacions instrumentals tant de la música culta com de la popular. - Conèixer la formació vocal més important: el cor. - Practicar ritmes i melodies utilitzant els compassos de 3/4 i 4/4. - Practicar ritmes amb els instruments de l'aula per a acompanyar cançons i audicions. - Reconèixer el cos com a primer instrument. - Entonar correctament les notes do-re-mi-fa-sol-la-si-do'. - Reconèixer i reproduir seqüències rítmiques i melòdiques. - Assimilar la tècnica bàsica dels instruments de l'aula i de la flauta dolça. - Discriminar instruments pel seu timbre en un context d'audició activa. - Escoltar amb atenció obres musicals de diferents èpoques i estils. - Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori infantil. - Moure's i ballar d'acord amb determinats passos i coreografies.
Estàndards d'aprenentatge (d'acord amb les capacitats musicals i la seua relació respecte a les competències clau)	
- Coneix les principals formacions instrumentals i vocals. - Utilitza els instruments com a font d'expressió musical. - Distingeix els elements presentats del llenguatge musical. - Practica ritmes i entona melodies adequades al seu nivell. - Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa. - Es mou i Balla atenint-se a passos i coreografies establits. - Valora l'activitat musical.	

QUINT CURS	
Continguts	Criteris d'avaluació
- Els principals tipus de música: música culta i popular. - Els principals gèneres de la música escènica: l'òpera, el ballet i la sarsuela. - La música en el temps: principals períodes de la música culta. - La música en l'espai: músiques del món. - Escripura musical: signes de repetició. - Ritme: blanques, blanques amb punt, negres (amb els seus respectius silencis), corxeres, semicorxeres i lligadures. - Representacions alternatives de l'altura musical. Les notes i el teclat. - El cos com a primer instrument. - Interpretació i expressió musical amb instruments de l'aula. Tècnica bàsica. - La flauta dolça i la seua tècnica bàsica. Les notes: Do...Mi´. - Melodia: les notes do-re-mi-fa-sol-la-si-do´-re´. - El teclat. Sostinguts i bemolls. - El timbre i els instruments a partir de l'audició activa. - Les obres musicals del repertori clàssic, tradicional i popular. - El cançoner infantil popular. - Música, dansa i expressió corporal. Passos i coreografies.	- Discriminar auditivament diferents tipus de música. - Conèixer els principals gèneres de la música escènica. - Conèixer els principals períodes de la música culta. - Conèixer algunes manifestacions de la música folklòrica en el món. - Practicar ritmes i melodies utilitzant els compassos de 2/4, 3/4 i 4/4. - Practicar ritmes amb els instruments de l'aula per a acompanyar cançons i audicions. - Reconèixer el cos com a primer instrument. - Entonar correctament les notes do-re-mi-fa-sol-la-si-do´-re´. - Reconèixer i reproduir seqüències rítmiques i melòdiques. - Assimilar la tècnica bàsica dels instruments de l'aula i de la flauta dolça. - Discriminar instruments pel seu timbre en un context d'audició activa. - Escoltar amb atenció obres musicals de diferents èpoques i estils. - Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori infantil. - Moure's i ballar d'acord amb determinats passos i coreografies.
Estàndards d'aprenentatge (d'acord amb les capacitats musicals i la seua relació respecte a les competències clau)	
- Reconeix auditivament els tipus i gèneres bàsics de la música. - Utilitza els instruments com a font d'expressió musical. - Distingix els elements presentats del llenguatge musical. - Practica ritmes i entona melodies adequades al seu nivell. - Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa. - Es mou i Balla atenint-se a passos i coreografies establits. - Valora l'activitat musical.	

SEXT CURS	
Continguts	Criteris d'avaluació
- La gravació i reproducció del so al servei de la música. - La música en els mitjans de difusió i comunicació (ràdio i televisió). - Música i publicitat. - La música i el cine. - Les noves tecnologies i la música. - Música i societat. - La música tradicional a Espanya. - Ritme: negra amb punt, síncope, contratemps i treset de corxera. - Acords. La clau de fa. - L'escala. Principals tipus (major/menor, pentatònica, blues i oriental). - Interpretació i expressió musical amb instruments de l'aula. Tècnica bàsica. - La flauta dolça i la seua tècnica bàsica. Les notes: Do...Mi²; Fa#, Sol# i Sib. - Llenguatge musical. Melodia: repàs de totes les notes apreses. - El timbre i els instruments a partir de l'audició activa. - Les obres musicals del repertori clàssic, tradicional i popular. - El cançoner infantil popular. - Música, dansa i expressió corporal. Passos i coreografies.	- Conèixer els principis bàsics de la gravació i la reproducció sonora. - Appreciar la contribució de la gravació sonora a la difusió de la música. - Valorar el paper de la música en els mitjans de difusió i comunicació, molt especialment la seua contribució a la publicitat. - Appreciar els significats que aporta la música en el cine. - Conèixer les principals manifestacions folklòriques del nostre país, així com la importància de la música en la cultura tradicional. - Practicar ritmes amb els instruments de l'aula per a acompanyar cançons i audicions. - Entonar correctament les notes apreses durant tota l'etapa. - Reconèixer i reproduir seqüències rítmiques i melòdiques. - Assimilar la tècnica bàsica dels instruments de l'aula i de la flauta dolça. - Discriminar instruments pel seu timbre en un context d'audició activa. - Escoltar amb atenció obres musicals de diferents èpoques i estils. - Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori infantil. - Moure's i ballar d'acord amb determinats passos i coreografies.
Estàndards d'aprenentatge (d'acord amb les capacitats musicals i la seua relació respecte a les competències clau)	
- Reconeix auditivament els tipus i gèneres bàsics de la música. - Coneix els principis bàsics de la gravació i reproducció sonora. - Utilitza els instruments com a font d'expressió musical. - Distingeix els elements presentats del llenguatge musical. - Practica ritmes i entona melodies adequades al seu nivell. - Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa. - Es mou i Balla atenint-se a passos i coreografies establits. - Valora l'activitat musical.	

3.2.3. Les competències. El Parlament Europeu, en el seu consell del 18 de desembre del 2006 va fer una recomanació respecte a l'aprenentatge (2006/962/EC) que fa relació a les capacitats utilitzades per a aplicar de forma integrada els continguts propis de cada matèria en cada etapa educativa, a fi d'aconseguir la realització adequada d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos.

A. Competències clau

Esta recomanació es condensa en una sèrie de competències bàsiques (o competències clau) que el Projecte Pizzicato té en compte, relacionant les dites competències amb els continguts i criteris d'avaluació, d'acord amb l'Orde ECD/65/2015 de 21 de gener (B.O.E. 29 de gener del 2015).

Per tant, la novetat més destacable del sistema educatiu actual és la consideració de les competències bàsiques com un nou component del currículum escolar, que aspira a transformar la forma d'enfocar l'aprenentatge al llarg de la vida, anant més enllà del model tradicional, basat en la mera assimilació de continguts. La incorporació de les competències bàsiques permet un acostament a les noves teories pedagògiques que incidixen en les intel·ligències múltiples.

Com és lògic pensar, esta nova corrent educativa obliga a actualitzar i redissenyar no sols el plantejament pedagògic, sinó també la funció social de l'educació i l'aplicació dels aprenentatges en la vida real.

«S'adopta la denominació de les **competències clau** definides per la Unió Europea. Es considera que «les competències clau són aquelles que totes les persones precisen per a la seua realització i desenrotllament personal, així com per a la ciutadania activa, la inclusió social i l'ocupació». S'identifiquen set competències clau essencials per al benestar de les societats europees, el creixement econòmic i la innovació, i es descriuen els coneixements, les capacitats i les actituds essencials vinculades a cada una d'elles».

Les competències es conceben i ens remeten a una manera més funcional d'aprendre: un aprenentatge per a la vida. És a dir: aprendre a ser, aprendre a conèixer, aprendre a fer i aprendre a viure.

L'ensenyança de la música en l'escola s'até a la finalitat pròpia d'esta, arreplega en el currículum. La música, com a manifestació artística, és una de les aportacions inherents al desenrotllament de la humanitat. Segons el currículum:

«No pot haver-hi un estudi de la història de l'home en què no es contemple la presència de l'Art en totes les seues possibilitats. D'altra banda, el procés d'aprenentatge en el ser humà no pot estar allunyat del desenrotllament de les seues facetes artístiques, que li servixen com un mitjà d'expressió de les seues idees, pensaments i sentiments. Igual que ocorre amb altres llenguatges, el ser humà utilitza tant el llenguatge plàstic com el musical per a comunicar-se amb la resta de sers humans».

L'ensenyança musical, tal com l'entendem i plantejem, ajuda a conèixer i investigar des d'edats primerenques els fonaments del llenguatge musical, entès de manera molt àmplia, alhora que permet el desenrotllament de l'atenció, la percepció, la intel·ligència, la memòria, la imaginació i la creativitat del xiquet.

Al seu torn, les aportacions d'esta ensenyança fan possible un acostament a les manifestacions tant plàstiques com musicals, que permetrà el gaudi del patrimoni cultural i artístic, valorant i respectant les aportacions que s'han anat afegint al mateix.

L'aportació de la música a les competències considerades clau per la Comissió Europea és la següent:

1ª. Competència lingüística

La música contribuïx, igual que altres matèries, a enriquir els intercanvis comunicatius, i a l'adquisició i ús d'un vocabulari musical bàsic. També col·labora en la integració del llenguatge musical i el llenguatge verbal i en la valoració de l'enriquiment que la dita interacció genera.

2a. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

La música té un significatiu component matemàtic. L'element rítmic de la música es fonamenta en una sèrie de figures relacionades entre si per una proporció matemàtica i la unitat de la qual és el pols (temps, duració, ritme). A este respecte no convé oblidar que la major part de la música occidental utilitza el compàs, que no és més que una divisió del temps en parts iguals i la funció de la qual és marcar els accents interns dins del discurs musical. Els compassos estan expressats en fraccions que detallen el nombre de parts de què es compon i la figura que serà unitat. Així doncs, i sobretot quant al ritme, en música es raona matemàticament.

La música realitza la seua aportació a la millora de la qualitat del medi ambient identificant i reflexionant sobre el soroll, la contaminació acústica i la necessitat contribuir a preservar un entorn físic agradable, a fi de generar hàbits saludables. A més els continguts relacionats amb l'ús correcte de la veu i de l'aparell respiratori, no sols per a aconseguir resultats musicals òptims, sinó també per a previndre problemes de salut, incideixen en el desenrotllament d'esta competència.

3ª Competència digital

L'ús dels recursos tecnològics en el camp de la música possibilita el coneixement i domini bàsic del maquinari i el programari musical, els distints formats de so i d'àudio digital o les tècniques de tractament i gravació del so relacionats, entre altres, amb la producció de missatges musicals, audiovisuals i multimèdia. Afavorix, així mateix, el seu aprofitament com a ferramenta per als processos d'autoaprenentatge i la seua possible integració en les activitats d'oci.

A més l'obtenció d'informació musical requerix destreses relacionades amb el tractament de la informació, encara que des d'esta matèria mereix especial consideració l'ús de productes musicals i la seua relació amb la distribució i els drets d'autor.

4ª Aprendre a aprendre

La música potència capacitats i destreses fonamentals per a l'aprenentatge guiat i autònom, com l'atenció, la concentració i la memòria, alhora que desenrotlla el sentit de l'orde i de l'anàlisi. L'audició musical necessita una escolta reiterada per a arribar a conèixer una obra, reconèixer-la, identificar els seus elements i "apropiar-se" de la mateixa.

A més, totes aquelles activitats d'interpretació musical i d'entrenament auditiu requereixen de la presa de consciència sobre les pròpies possibilitats, la utilització de distintes estratègies d'aprenentatge i la gestió i control eficaç dels propis processos. En tots estos casos, és necessària una motivació prolongada per a assolir els objectius proposats des de l'autoconfiança en l'èxit del propi aprenentatge.

5a Competències socials i cíviques

La participació en activitats musicals de distinta índole, especialment les relacionades amb la interpretació i creació col·lectiva que requereixen d'un treball cooperatiu, col·labora en l'adquisició d'habilitats per a relacionar-se amb els altres. La participació en experiències musicals col·lectives dóna l'oportunitat d'expressar idees pròpies, valorar les dels altres i coordinar les seues pròpies accions amb les dels altres integrants del grup responsabilitzant-se en la consecució d'un resultat.

La presa de contacte amb una àmplia varietat de músiques, tant del passat com del present, afavorix la comprensió de diferents cultures i la seua aportació al progrés de la humanitat, i amb això la valoració dels altres i els trets de la societat en què es viu.

6a Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

La música col·labora al desenrotllament d'esta competència per mitjà del treball cooperatiu a què abans ens hem referit i l'habilitat per a planificar i gestionar projectes. La interpretació i la composició són dos clars exemples d'activitats que requereixen una planificació prèvia i la presa de decisions per a obtenir els resultats desitjats.

A més, en aquelles activitats relacionades especialment amb la interpretació musical, es desenrotllen capacitats i habilitats com ara la perseverança, la responsabilitat, l'autocrítica i l'autoestima, sent estos factors claus per a l'adquisició d'esta competència.

7a Consciència i expressions culturals

La matèria de música contribuïx de forma directa a l'adquisició d'esta competència en tots els aspectes que la configuren.

- Fomenta la capacitat d'apreciar, comprendre i valorar críticament diferents manifestacions culturals i musicals, a través d'experiències perceptives i expressives i del coneixement de músiques de diferents cultures, èpoques i estils.
- Potència actituds obertes i respectuoses i oferix elements per a l'elaboració de juís fonamentats respecte a les distintes manifestacions musicals, establint connexions amb altres llenguatges artístics i amb els contextos social i històric als que se circumscriu cada obra musical estudiada.

- La música, en la que l'expressió juga un paper important, permet adquirir habilitats per a expressar idees, experiències o sentiments de forma creativa, especialment presents en continguts relacionats amb la interpretació, la improvisació i la composició, tant individual com col·lectiva, que al seu torn estimulen la imaginació i la creativitat.
- D'altra banda, una millor comprensió del fet musical permet la seua consideració com a font de plaer i enriquiment personal.

B. Competències específiques

Entenem per “competències específiques” aquelles relacionades amb els continguts propis plantejats en el currículum de cada àrea. Este tipus de competència rep el nom de “competència curricular” en el nostre projecte.

El desplegament dels continguts propis de cada curs té com a finalitat el desenrotllament d'una sèrie de capacitats que hem de fixar el més objectivament possible. La definició clara d'estes capacitats ens permetrà valorar el nivell de **competència curricular** en l'àrea de música.

- La competència curricular engloba el conjunt de sabers operatius que ha d'adquirir un alumne o grup d'alumnes en relació a una àrea concreta. Es referix, per tant, a la capacitat que té l'alumne de “saber fer”, en relació als continguts que es consideren essencials en eixa matèria. L'adquisició d'un nivell adequat de competència curricular està lligat als continguts que apareixen en el currículum, presentats en unitats didàctiques.

En la taula que apareix a continuació s'inclouen les capacitats musicals bàsiques a desenrotllar en Educació Primària (marcades amb un asterisc), relacionades amb les competències corresponents. A partir d'esta taula podrà abordar-se una seqüenciació que tinga en compte el grau de desenrotllament de cada capacitat en cada curs.

En la nostra proposta, les **competències bàsiques** apareixen relacionades amb el nivell de **competència curricular** en una taula de doble entrada que arreplega les **capacitats** que es desenrotllen en cada unitat i la seua relació amb cada una de les competències bàsiques. D'esta manera podem classificar i organitzar els continguts de cada unitat, formulats des de la seua expressió més operativa. Este tipus d'organització possibilita programar els continguts objectivament i, si fóra necessari, fer un seguiment detallat de l'alumne tant a nivell general (per cursos) com individualment.

La programació de cada una de les unitats didàctiques inclou esta taula de doble entrada:

(Veure exemple en pàgina següent)

Exemple referit a la unitat 3 de 1er de Primària:

TAULA DE CAPACITATS MUSICALS RELACIONADES AMB LES COMPETÈNCIES CLAU

Unitat 3 (1º de Primària)

(Les capacitats relatives a Primària estan assenyalades amb asterisc)

Competència amb què es relaciona

Capacitats

01. Distingix auditivament tipus de música *
02. Distingix auditivament els principals períodes
03. Distingix auditivament els instruments *
04. Distingix auditivament els tipus bàsics de veu (i expressa oralment)
05. Reconeix auditivament les qualitats del so *
06. Distingix auditivament relacions (=, y) *
07. Distingix en partitura relacions (=, y) *
08. Distingix visualment instruments de l'orquestra simfònica *
09. Reconeix visualment altura, duració i intensitat
10. Coneix vocabulari bàsic de música i cultura *
11. Coneix vocabulari avançat de música i cultura
12. Reconeix visualment elements de la cultura musical *
13. Interpreta ritmes adequats a la seua edat *
14. Interpreta ritmes amb partitures no convencionals *
15. Inventar ritmes adequats a la seua edat *
16. Reconeix les notes en clau de SOL *
17. Reconeix les notes en clau de FA
18. Entona escales bàsiques amb acompanyament *
19. Entona motius melòdics i melodies associats a cançons infantils *
20. Llig sense entonar: blanques, negres, corxeres... *
21. Reconeix formes alternatives de representació musical *
22. Reconeix els elements bàsics del llenguatge musical *
23. Reconeix en partitura l'esquema formal
24. Utilitza la digitació bàsica de la flauta dolça *
25. Repetix en eco motius rítmic/melòdics *
26. Identifica motius rítmic/melòdics *
27. Interpreta partitures adequades a la seua edat amb instruments escolars *
28. Es mou de forma adequada responent a distints estímuls sonors *
29. Memoritza coreografies i participa en balls i danses *

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

COMPETÈNCIES CLAU

			X			X
X						X
X			X			X
			X			X
	X		X			X
X			X			X
			X			X
X						X
						X
			X			X
						X
			X			X

COMPETÈNCIES CLAU segons la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, del 18 de desembre del 2006: 1) Competència lingüística. 2) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. 3) Competència digital. 4) Aprendre a aprendre. 5) Competències socials i cíviques. 6) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. 7) Consciència i expressions culturals.

Les capacitats d'esta taula arregen el coneixement competencial pel que fa a la base conceptual (saber dir), així com el relatiu a les destreses (saber fer), sense expressar explícitament el component actitudinal (saber ser) que, en tot cas, queda implícit en valors com l'obertura, respecte o gaudi essencial a la pràctica musical i podrà arregar-se en cada una de les unitats.

C. Competències transversals

Una de les novetats de la LOMCE és l'èmfasi en les anomenades "competències transversals", que apareixen tant en la llei com en el currículum:

- *Llei Orgànica*, Preàmbul IV, tercer paràgraf: "És necessari adquirir des d'edats primerenques competències transversals com el pensament crític, la gestió de la diversitat, la creativitat o la capacitat de comunicar..."

Com el seu mateix nom suggerix, estes competències han de treballar-se en totes les assignatures. El projecte Pizzicato contribuïx a l'adquisició de les competències transversals. A través del desenrotllament dels distints conceptes i continguts es treballaran de forma especial les següents competències transversals:

- **Pensament crític.-** L'apreciació musical està basada en criteris estètics a vegades molt intuïtius i primaris. La formació musical persegueix modular els gustos propis i dotar al subjecte d'una terminologia adequada que possibilita expressar els pensaments i sentiments que suscita una obra musical, confrontant-los amb els dels altres de manera tolerant.
- **Gestió de la diversitat.-** El projecte inclou propostes adequades l'alumne, no sols pel que fa al seu estat evolutiu, sinó a les diferències interpersonals, amb activitats de reforç, que persegueixen enfortir els aprenentatges bàsics, i d'ampliació, dissenyades per a satisfer les necessitats educatives dels alumnes amb majors capacitats.
- **Creativitat.-** La mateixa naturalesa de la música, en la faceta que es referix a la interpretació i a la lliure expressió, afavorix que aflore la faceta més imaginativa dels alumnes. A este respecte el projecte inclou un gran nombre d'activitats en què no es persegueix la mera repetició o l'ensinistrament, sinó que intenten promoure l'aspecte més creatiu de l'alumnat.
- **Capacitat de comunicar.-** La música és una forma d'expressió i també de comunicació, tant pel que fa a les activitats dirigides a la pràctica musical com a altres de contingut més cultural.
- **Comprensió lectora.-** Al llarg de cada un dels llibres, l'alumne durà a terme la lectura i comprensió de textos, necessaris per a entendre, sobretot, la part més cultural del fet musical.
- **Expressió oral i escrita.-** El projecte Pizzicato afavorix el desenrotllament adequat tant de l'expressió oral com escrita dels alumnes a través d'activitats escrites que figuren, sobretot, al final de cada unitat i tenen un caràcter recopilatori.
- **La comunicació audiovisual.-** L'adquisició de coneixements a través dels mitjans audiovisuals també rep una especial atenció dins d'este projecte, gràcies a activitats com l'escolta de diversos materials sonors (exemples, audicions, cançons...) que possibilitaran una adequada presentació i comprensió dels continguts de cada unitat.

- **Les tecnologies de la informació i la comunicació.-** En cada llibre es proposen activitats que contribuïxen al progrés de la relació dels estudiants amb els mitjans d'informació i comunicació. El projecte Pizzicato inclou en cada una de les unitats didàctiques activitats multimèdia interactives per a pissarra digital o altres dispositius, així com un lloc web específic.
- **Emprendimiento.-** Així mateix, el projecte Pizzicato afavorix el desenrotllament de la iniciativa emprenedora i l'autonomia dels alumnes a través d'activitats obertes i de l'aprenentatge, que inclouen decisions que afecten tant l'alumne en tant que individu, com als seus companys.
- **Educació cívica i constitucional.-** El projecte inclou propostes com el treball cooperatiu, el debat entre alumnes o l'atenció i respecte a la diversitat, que afavorixen l'escolta i el diàleg i són fonamentals per al desenrotllament d'una adequada educació cívica.

3.2.4. Avaluació

En l'apartat 3.2.2., dedicat als continguts, s'inclou una seqüenciació de continguts per curs que conté referències explícites als estàndards d'aprenentatge avaluable, que són els referents tant per a l'avaluació dels objectius i continguts com per a l'avaluació del nivell d'adquisició de les competències.

En l'assignatura de música, igual que en totes les altres, estos estàndards servixen per a valorar no sols el nivell d'assimilació de coneixements, sinó també el nivell competencial dels alumnes. En el nostre projecte estos estàndards es concretaran en les indicacions pràctiques d'avaluació, organitzades d'acord amb els criteris que considerem pertinents en cada cas, i que van des de l'observació del procés d'ensenyança-aprenentatge a les proves de qualsevol índole, siguen pràctiques, orals o escrites.

Convé recordar que l'avaluació concernix tant al rendiment dels alumnes com al procés d'ensenyança-aprenentatge. En este sentit s'avalua també la idoneïtat dels continguts, la metodologia, els materials utilitzats, etc. Quant als criteris utilitzats, partixen de consideracions generals com les que s'arreglen en este projecte, relatives a cada situació concreta.

L'avaluació és una tasca complexa, sobretot en una àrea en què, com succeïx amb la música, s'adquirixen coneixements i es desenrotllen habilitats molt diverses. En un intent de facilitar esta tasca, procurarem donar resposta a estos senzills interrogants:

Què avaluem?

Avaluarem les capacitats que l'alumne ha aconseguit integrar i assimilar, entenent per "capacitat" l'aptitud o talent per a realitzar correctament una determinada acció. Amb esta intenció proposem la taula en què les capacitats apareixen numerades de l'1 al 29. Totes elles es referixen exclusivament a habilitats musicals. Cada professor haurà de tindre en compte també aquelles que fan referència a l'actitud de l'alumne. Esta taula conté els ítems que hem considerat pertinents, tant per a l'Educació Primària com per a l'Educació Secundària Obligatòria, sense pretendre que l'enumeració siga exhaustiva, per la qual cosa

cada professor pot completar-la al seu gust.

Com avaluar?

Sense entrar en les peculiaritats que l'avaluació pot revestir en cada cas, depenent tant del professor com de la situació concreta, l'avaluació pot, i deu, abordar-se des de molt distintes perspectives:

- Quant al subjecte sobre el qual recau l'avaluació, podrà ser **individual** o **grup**al (xicotet grup o gran grup).
- Quant a la modalitat concreta, hi ha **avaluacions escrites** (tipus test, de preguntes curtes, de preguntes llargues, treball escrit...) o **no escrites** (orals o que depenen d'una actuació concreta, etc).

Quan avaluar?

Des de fa ja molts anys, s'insistix en la necessitat avaluar el procés d'ensenyança-aprenentatge a mesura que es va desenrotllant en el temps i de manera progressiva. L'avaluació contínua ens proporciona un millor coneixement de l'alumne i la possibilitat d'ajustar les mesures educatives d'acord amb el dit procés. Quant a la temporalització, distingirem:

- *Avaluació inicial.* Es realitzarà al principi del procés. Servix per a conèixer els alumnes i saber quin és el punt de partida (Veure la nostra proposta).
- *Avaluació contínua.* S'anirà realitzant al llarg del curs, d'acord amb el desenrotllament de la programació. Consistirà en exercicis de repàs, activitats, propostes de treball i altres propostes participatives.
- *Avaluació final.* Si es considera convenient, és un complement. S'elaborarà a partir de tots els exercicis de repàs i activitats fets al llarg del curs.